

C V E T J E

z vertov sv. Frančiška.

Časopis za verno katoliško ljudstvo,
zlasti za ude tretjega reda sv. Frančiška.

S posebnim blagoslovom

Njih svetosti papeža Leona XIII.,

Njih prevzvišenosti kneza nadškofa goriskega

in prečastitega generaljnega ministra celega frančiškanskega reda
vreja in izdaje

P. Stanislav Škrabec,

mašnik frančiškanskega reda na Kostanjevici.

Vsebina 1. zvezka.

Pobožnosti in neketeri odpustki v mescu februariju	1.
Kakešna bodi naša ljubezen do bližnjega	3.
Življenje sv. Angelje Meriči.	
I. pogl. Njeno rojstvo. Perva znamenja njene svetosti	8.
II. " Gorečnost v otročjih letih	9.
III. " Ljubezen do devištva	10.
IV. " Pervo sv. obhajilo	12.
V. " Smert njenega očeta in sestre	13.
VI. " Smert materina, Angelja gre k sorodnikom	14.
S Tersata. Spomini in želje ob koncu leta 1891.	16.
P. Andrej Frühwirth, novi generalj dominikanskega reda	25.
Kerščanskim poslom, III. Posel služi gospodarjem.	
1. Spoštuj gospodarje	27.
2. Senčne strani	28.
3. Sveta Nodburga	29.
Zahvala za xslušano molitev	30.
Priporočilo v molitev	31.

V GORICI.

Hilarijanska tiskarna.

1892.

Izhaja v nedoločenih obrokih. Velja cel tečaj (12 zvezkov) 70 kr.

Odperto pismo gospodu u u v h.

Veseli me, da ste se spomnili najune «stare pravde». Brez dvojbe mi dovoljujete, da se še enkrat postavim za naš debeli b o m ! Nisem Vam ga opravičil bombardiranja, in se tudi ne da, pravite, «nemški duh je, pa je!» — Rad Vam priterdim; v tistem spisku (Cv. VII. 2) ni zadosti jasno dokazano, da je doveršni prihodnjik, tako napravljen, kaker ga mi delamo, prvotno obče-slovenski *futurum exactum*. Ima ga stara slovenščina, bolgarščina, hervaščina ali serbsčina, vsaj stara, mala in velika ruščina (stara) in stara češčina; poljščina ga je zgubila, kaker v novejšem času ruščina in češčina.

Vzemiva nekoliko primerov iz Miklošičeve sintakse str. 806 id. *Stslov.* (z izpuščenim jerki): ašte budet žito vzel v zajem, *si frumentum fuerit mutuatus*; ašče otpaly budut (ovcja), to ljutè pastyrem budet, *si defecerint (oves)* itd. — *blg.*: ako bude mi ušil drehe te, da je zemeš si, *si mihi vestem fecerit, sume eam.* — *hrv.*: kada ova prošudil budeš, upitaj i nauči se, kto jest stvoritelj. — *srb.*: što bude dal dubrovčanin za onogazi konja, tozi da mu vrate, *quae dederit ragusaicus* itd. — *mirus.*: zemlju, которuju ony budut kupyly, *fundum, quem emerint.* — *strus.*: ašče budu bogu ugodil i prijal mja budet bog, *si placuero et acceperit.* — *stc.*: kolikrat koli zhčesil bude bratr tvoj, odpusti jemu.

Ti primeri bi bili z doveršnim prihodnjikom brez dvojbe tudi po naše prav izraženi: če b o žito vzel v zajem: — če b o d o odpale ovce, bo gorje pastirjem; — ako mi b o všil (naredil) obleko, vzemi jo; — keder b o š to presodil, vprašaj in nauči se, gdo je storitelj; — kar b o dal dobrovčan za konja, to naj mu vernejo; — zemljo, katero b o d o kupili; — če b o m vgodil Bogu in me b o Bog sprejel; — koliker krat koli b o grešil tvoj brat, odpusti mu!

V teh primerih torej b o m ni po nemškem, temuč po starem slovenskem duhu. Ali tu stoji le v odvisnih stavkih; morebiti je torej vendar germanizem, ako se rabi pri nas tudi v glavnih? Ali mislite tako? Pa jaz ne verujem, dokler se mi ne dokaže. Ako pravimo prav: «zemljo, ki jo bodo kupili,» jaz ne vem, zakaj ne bi bilo enako dobro: «zemljo bodo kupili»? Ako ni germanizem: «koliker krat koli bo grešil tvoj brat, odpusti mu,» jaz ne umem, kaj je bilo nemščine treba, da se je moglo reči: «Dostikrat bo grešil tvoj brat, ali vselej mu odpusti!»?

To je res, da se more v mnogih primerih doveršni prihodnjik nadomestiti z aoristom (kaker bi glede na pomen po pravici smeli imenovati sedanjik doveršnih glagolov) in jaz se tej stari na Beneškem in Goriškem, pa tudi v prekmurščini priljubljeni navadi nič ne vpiram, ker je tudi dobro slovenska; vendar v vseh primerih ne gre. «Dostikrat greši tvoj brat» — neketerikat je torej že, — «ali vselej mu odpusti!» — do zdaj ne mara ke mu nisi

CVETJE

z vertov svetega Frančiška.

XI. tečaj.

V Gorici, 1892.

I. zvezek.

Pobožnosti in neketeri odpustki v mescu februariju.

Vže davno so se neketeri verni kristijani po devet dni pripravljali, da bi vredno in dostojno obhajali praznik očiščevanja Matere božje ali svečnico. To devetdnevnicu tudi ti blagovoljni bravec lahko opravljaš ali pred praznikom svečnico ali pa keder koli hočeš v letu in molitve zato si moreš sam izbrati. Papež Pij IX. je podelil 300 dni odpustka za vsak dan devetdnevnic in popolni odpustek enkrat mej devetdnevnicu ali pa osem dni potem, ako opraviš še spoved, pristopiš k svetemu obhajilu in moliš za sveto cerkev in papeža. (Pius IX. 5. Jan. 1849.)

V Rimu so vže davno vpeljali pobožno navado, da so od prve pepelnične nedelje do pepelnice po več dni presveto Rešnje Telo izpostavljali v očitno češčenje kaker pri „40urni molitvi“, da bi tako vsaj nekoliko zadostili Bogu za grehe pustnega časa, verne odvrčali od pustnega norenja in jih tim bolje vabili k molitvi za tiste, ki v tem času kaker se zdi popolno pozabijo na dolžnosti svete vere, in slednjič da bi gotovo pomoč in vsmiljenje od Gospoda sprosili. Da bi verne za to tako sveto in Bogu dopadljivo pobožnost vnel, je podelil papež Benedikt XIV. s pismom 14. junija 1749 za 7 let popolni odpustek tistim, ki se spovejo, obhajajo in nedeljo pred pustom ali pa na pustni po-

nedeljek ali torek pobožno obišejo presveto Rešnje Telo, ki je v cerkvah o. Jezuitov očitno izpostavljeno, in v njih molijo nekoliko po navadnem namenu svetega Očeta. Ta odpustek so potem drugi papeži kaker Klemen XIII *) razširili in sicer za vedno na vse cerkve celega sveta, v katerih se tri dni sv. Rešnje Telo izpostavlja. Sme se tudi sv. Rešnje Telo izpostavljati mej tjednom po prvi ali po drugi ali po tretji pepelnični nedelji, da zadostuje, ako se izpostavi samo na tolsti četrtek (mali pust); ako se hočeš vdeležiti odpustka moraš spolniti zgoraj povedane pogoje, vdeležiti pa se ga je mogoče vse tri dni le enkrat.

Akoravno se obhaja to izpostavljenje v pustnem času kaker 40 urno, je vendar eno od drugega različno posebno glede odpustkov in privilegijev, tako za 40 urno izpostavljenje "molitve" veljavni odpustek 10 let in 10 kvadragen za vsako obiskovanje in altarni privilegij ne velja za to pustno izpostavljenje. Ni pa tudi potreba, da bi bilo sv. Rešnje Telo 40 ur izpostavljeno, zadosti je, ako je tri dni izpostavljeno (ali pa samo na tolsti ali debeli četrtek), postavim od šeste ali sedme ure zjutraj do pete ali šeste ure zvečer. (Glej Beringer, Ablässe 1887. stran 262.)

Razen naštetih odpustkov imajo v februarji popolni odpustek še tretji red, bratovščine sv. Rešnjega Telesa, presv. Serca Jezusovega in apostoljstva molitve ob mesečni skupščini.

Enkrat v mescu, keder komu drago, se morejo vdeležiti popolnega odpustka udje: tretjega reda, bratovščine sv. Rešnjega Telesa, presv. Serca Jezusovega, naše ljube Gospé presv. Serca Jezusovega in pa udje in dobrotniki družbe sv. Vincencija.

Eden petek v mescu apostoljstvo molitve, eno nedeljo v mescu karmeljska bratovščina, ako ima precesijo.

Dvakrat v mescu ima popolni odpustek bratovščina brezmadežnega Serca Marije za spreobrnjenje grešnikov.

2. svečana imajo popolni odpustek te le bratovščine: Sv. Rešnjega Telesa, presv. Serca Jezusovega, roženkranska, karmeljska, naše ljube Gospe, brezmadežnega Serca Marije in živi rožni venec.

4. svečana, prvi četrtek v mescu, popolni odpustek bratovščine sv. Rešnjega Telesa in karmeljske.

5. svečana, Sv. Peter in tovariši japonski marterniki I. in

*) S. I. C. 23. Jul. 1765.

III. reda, popolni odpustek v frančiškanskih cerkvah; prvi petek v mesecu, zato popolni odpustek bratovščine sv. Rešnjega Telesa (ali pa prvo nedeljo v mesecu).

7. svečana, prva nedelja v mesecu, popolni odpustki roženkranske bratovščine in brezmadežnega Sereca Marijinega.

21. svečana, tretja nedelja v mesecu: živi rožni venec.

22. svečana, sv. Margarita Kortonska, spokornica tretjega reda, popolni odpustek v frančiškanskih cerkvah.

26. svečana ima bratovščina sv. Rešnjega Telesa popolni odpustek.

Primeri: Acta Ord. Min. an. IV. Beringer, Die Ablässe 1887. Marien-Psalter 1890.

P. A. F.

Kakešna bodi naša ljubezen do bližnjega.

Ljubezen do bližnjega je ena naj potrebnejših in naj imenitnejših čednosti, ker ona je izpoljenje postave, je znamenje milosti božje v nas prebivajoče in je zastava našega izveličanja. Ravno tako potrebno in koristno mora tudi biti, da to tolikanj imenitno čednost dobro poznamo, to je, imeti moramo zanesljiva znamenja, po katerih imamo razločevati pravo ljubezen do bližnjega od napačne. Ako bi se v tem motili, škoda bi bila za nas velika. Kje pa bomo našli tacihi znamenj? Le brez skerbi bodimo, ne bo nam treba dolgo jih iskati. Bog sam nam jih je razodel. Da, ravno tisti Bog, kateri nas je učil, da je ljubezen potrebna in važna, razodel nam je o različnih prilikah tudi neovergljiva znamenja, po katerih brez vsake težave lahko spoznamo pravo in resnično ljubezen do bližnjega. Da ne govorimo o družih, zadostujejo naj nam besede, ketere je govoril Bog po svoji izvoljeni posodi, svetem aposteljnu Pavlu. On v svojem prvem listu, ki ga je pisal Korinčanom, obširno razlaga, kako potrebna da je ljubezen, in da nam brez nje nič ne koristijo za večno življenje tudi vse druge čednosti, naj si bodo same na sebi tudi še tako lepe in veličastne.

Potem pa začanja naštevati znamenja prave ljubezni ter

pravi: „Ljubezen je poterpežljiva, je dobrotljiva, ni nevoščljiva, ni prevzetna, se ne napihuje, ni slavohlepna, ne išče lastnega dobička, se ne jezi, ne misli hudega, se ne veseli krivice, veseli se pa resnice, vse jej prav pride, vse veruje, vse upa, vse prenese. Ljubezen nigdar ne izpade.“ 1. Kor. 13.

1) Da bo ljubezen do bližnjega zares prava, mora biti pred vsim poterpežljiva. Vsaka čednost mora biti poterpežljiva. Ako se oziramo na huda nagnjenja spačene človeške nature, s koliko silo se jim moramo zoperstavljati, koliko bojov moramo z njimi prestati, ako si hočemo pridobiti katero koli si bodi čednost! A za vse to je potrebna poterpežljivost. Poterpežljivost je torej potrebna tudi za čednost kerščanske ljubezni. Prava ljubezen, kakeršno nam zapoveduje naša sveta kerščanska vera, je poterpežljiva, to je, da govorimo bolj jasno, ako svojega bližnjega zares ljubimo, bomo vselej pripravljeni prenašati njegove slabosti in pomanjkljivosti, naj bodo naši osebi in našemu nagnjenju tudi še tako težavne in zoperne. Toda priznati moramo, žalibog, da taka poterpežljiva ljubezen se dan današnji kaj po redkem nahaja, celo mej tistimi kristijani, kateri so se sicer posvetili duhovnemu življenju. Večinoma namrač kristijani ljubijo svojega bližnjega le tako dolgo, dokler ne zapazijo nad njim nič tacega, kar bi vtegnilo žaliti lastno ljubezen, ali vpirati se njihovemu nagnjenju, ali škodljivo biti njihovemu dobičku. Kaker hitro pa kaj tacega najdejo, imajo vže v tem vzroka dovolj, da se jim merzi do njega, da ga čertijo in sovražijo, da se z njim prepirejo in preganjajo, da zoper njega mermrajo in godernjajo i. t. d. Pri tacih se pač očitno kaže, da nimajo prave ljubezni, ali pa, da ne poznajo njenega bistva. S katerim izgovorom pa se bomo opravičili, ako ne ljubimo bratov? Ali nam je more biti zapovedano ljubiti svojega bližnjega le pod kacimi pogoji? Kaj nam velela natorna postava? Kaj tirja od nas božja zapoved? Ali mari pravi: Ljubi svojega bližnjega, dokler vidiš nad njim dobre in ljubeznive lastnosti, ali, dokler ti ne postane težavna ta ljubezen? Ali mari ni naravnost rečeno: „Ljubi svojega bližnjega, kaker samega sebe!“? Ljubezen, s katero ljubimo sami sebe, to je mera od Boga odločena, s katero naj merimo ljubezen do svojih bratov. Toda samih sebe ne nehamo ljubiti, ako ravno spoznamo, da smo polni napak in pogreškov. Oj, kako

smo poterpežljivi, kako prizanesljivi v ljubezni do samih sebe! Taka mora biti tudi naša ljubezen do bližnjega, poterpežljiva, prizanesljiva.

Verh tega, kaj pa je podlaga kerščanski ljubezni? Je resnica, znana vsacemu kristjanu, da smo namreč po božji podobi vstvarjeni vsi, mi in naš bližnji. Ako pa mi nad svojim bližnjim nahajamo take madeže, ali je zato morebiti nehal biti živa podoba božja? Nikaker ne! Dokler torej spoznamo nad njim podobo božjo, tako dolgo mu moramo skazovati svojo ljubezen. Naj ga spoznamo nevrednega, hudobnega, nehvaležnega, naj ima tudi druge slabe lastnosti nad seboj, moramo ga vender le ljubiti, ako smo pravi kristijani. Premišljujmo dalje! Nebeški Oče nam je dal svojega Sina v živi izgled vseh čednosti kristjanu potrebnih. Tako nam je Jezus Kristus tudi prečuden zgled ljubezni. ki smo jo dolžni svojemu bližnjemu. A Jezus Kristus ni ljubil samo po človeško svojih bratov, mej katerimi smo tudi mi; on se ni oziral na njihove zasluge. Kakešne so neki bile te zasluge? Ke bi se Jezus ravnal po našem zgledu in nas ljubil tako, kakor ljubimo večinoma mi, vbogi prevzetneži, svojega bližnjega, kedo bi mogel še pričakovati njegove ljubezni? S tolikim številom svojih grehov smo zaslužili, da oberne od nas svoje oči. Otroci smo bili jeze in nismo vredni družega, kaker da nas tepe sè strašno šibo svoje ostre pravice. In vender nam skazuje svojo ljubezen mili Jezus, prelepi vzor prave ljubezni. Da, ravno naše velike hudobije, ravno naše britke nadloge priganjajo njegovo ljubezni polno serce, da nas toliko bolj ljubi, da nam toliko raje odpira neizmerne zaklade svoje ljubezni. Ako hočemo, da bo naša ljubezen zares kerščanska, moramo posnemati Jezusov zgled. Ljubeznivo moramo prenašati nepopolnosti in pogrške svojih bratov. Ljubiti jih moramo vkljub njihovih slabih lastnosti, vkljub njihove osornosti, naglosti, jezavosti, svojeglavnosti, ošabnosti, neprijaznosti, vkljub vse njihove nehvaležnosti in nadležnosti. Taka je bila ljubezen svetnikov, ki so se ravnali na tanko po izgledu Jezusovem. Nobena reč je ni mogla ohladiti. Ravno slabosti in pomanjkljivosti njihovih bratov so jih priganjale k toliko večemu vsmiljenju in jih silile k toliko serčnejši ljubezni do njih.

2) Ljubezen s tim še ni zadovoljna. Njej še ni zadosti, da poterpežljivo prenaša družih slabosti in pomanjkljivosti, ljubezen je tudi dobrotljiva, to je, vedno je pripravljena bližnjemu

dobro storiti in mu pomagati. To tudi ne more biti drugače pri njem, kateri hoče ljubiti svojega bližnjega, kakor samega sebe. Gotovo vsaki želi, da bi mu drugi na pomoč prišli v njegovih potrebah. Ravno tako postrežljivega proti bližnjemu se mora kazati on, v čegar srcu živi prava kerščanska ljubezen, ljubezen, katera nima na tem svetu svojega vira in svojega začetka, ampak katera prihaja iz nebes. Na zemljo jo je prinesel Jezus Kristus, vzor ljubezni, kateri je vse svoje življenje v to obernal, da je ljudem dobrote delil in jim pomagal v njihovih nadlogah. Človeka, kateri zares ljubi, v serce gane nesreča ljubljenca, zato si prizadeva olajšati mu jo koliker le more. Naš nebeški Izveličar je ljubil človeka z neskončno ljubezenjo, pa tudi v globočino serca mu je sezala njegova nesreča, tako da je dal celo svoje življenje v njegovo odrešenje. Jezusovo ljubezen naj bi mi imeli, potem pač ne bi bili neobčutljivi do svojih terpečih bratov. Pač žalostno je dan današnji videti, kako da se večina kristijanov za težave svojega bližnjega kar nič ne zmeni. Vsaki gleda le na samega sebe, vsaki išče le lastnega dobička, a nikomer ni mari, da bi svojeretu bližnjemu pomagal iz reve. Koliko je posameznih oseb, koliko celih družin, ki zdihujejo v naj večji revščini, v naj večjem pomanjkanju, pa so same sebi prepuščene, nihče se ne zmisli na nje!

Koliko jih je ki terpijo hude bolečine na svojem telesu, ali pa jih stiskajo notranje tóge in žalosti, pa nimajo nikoger, ki bi jih tolažil! Kako so se izgubila iz naših krajev telesna dela vsmiljenja, s katerimi bi se moral ponašati vsak pravi kristijan! A še redkejša so duhovna dela vsmiljenja. Kedo neki misli na to, da bi nevednega podučil v resnicah svete vere? Kedo si kaj prizadeva, da bi izgubljenega na pravo pot nazaj pripeljal? Kedo se trudi, da bi grešnika prijazno posvaril? Vse to ni nič tako težkega, in vendar bi donášalo nepopisljive koristi našim bratom, zlasti sedanji čas. Toda žalibog! ljubezni ni. Nihče ni pri volji družim kaj dobrega storiti, ako bi moral zavoljo tega samemu sebi kaj odreči. Ako iščeš pomoči, da bi se v okom prišlo nadlogam posamnega človeka ali splošnim stiskam, ki tarejo ves človeški rod, kakešen odgovor boš dobil po navadi? — „To mene nič ne skerbi, za to so drugi.“ — Serce, iz keterega prihajajo take besede, je pač napolnjeno s puhlo sebičnostjo, in ne iskrice prave ljubezni ni v njem. Kedor svojega bližnjega v resnici ljubi, pripravljen je vedno mu pomagati, keder koli vidi, da po-

trebuje njegove pomoči. Ljubezen je dobrotljiva. Tako ljubezen so imeli vsi pravi nasledovalci Kristusovi, da ne govorimo o svetnikih, katerih življenje je jasno kazalo, kaj da premore ljubezen, ako je vravnana po zgledu ljubezni Kristusove.

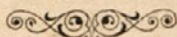
3) Na dalje ljubezen ni nevoščljiva, to je, ljubezen ne zavida bližnjemu njegove sreče. Kedor zares ljubi, v njegovem sercu ta gerda strast nikaker ne more prebivati. Prava ljubezen se veseli, ako najde kaj dobrega nad ljubljencem. Da, še več! Ljubitelj pogostoma celo pretirava sam proti sebi do brote svojega ljubljenca. Domišljuje si, da vidi nad njim prijetne in lepe reči tudi tam, kjer jih ni. Tako dela mati sè svojim otrokom. Ako bomo samo njo poslušali, mislili bomo, da je njen sinček sama ljubeznivost in lepota, malo manjka, da ni pravi, živi angelček v človeški podobi. Pravi ljubitelj tedaj svojega bližnjega nikaker ne zavida zavoljo njegovega imetja, ali zavoljo njegove sreče, ali zavoljo njegovih čednosti, ali zavoljo kakeršnih koli njegovih prednosti, marveč se jih veseli in mu jih tako iz serca privošči, kaker da bi bile njegove lastne. Kar se godi pri udih človeškega telesa, to se godi po besedah svetega Aposteljana pri tistih, ki so podučeni v pravi ljubezni. „Ako terpi en ud, terpe ob enem vsi udje; ako se veseli en ud, vesele se ž njim vsi udje.“ 1. Kor. 12, 26. In vender je ni skorej strasti tako razširjene na zemlji, kaker nevoščljivost. Ako vidimo, da nas kedo doseže ali celo preseže bodisi v čednostih, bodisi v dobrem imenu, bodisi v premoženju ali kaker koli, že ga zaničujemo. že iščemo priložnosti, da bi svojega brata pred družimi počernili, že skušamo pokazati o vsaki priliki, kako malo da ga cenimo. Kako veselo poslušamo, ako ga kedo ponižuje ali slabo o njem govori!

In kaj nas k temu napeljuje? Nič drugoga, kaker gerdo samoljubje. Sebe ljubimo, bližnjega pa preziramo. Lastne časti iščemo; da bi ljudje nas hvalili in povzdigovali, za to si prizadevamo, zavoljo tega pa svojega bližnjega v kot potiskamo. Ali se more reči o tacih, da imajo pravo ljubezen, tisto čednost, ki je vsacemu kristijanu tako potrebna? Gotovo ne, zakaj ljubezen ni nevoščljiva. Oni niso otroci božji, oni so nasledovalci in otroci tistega, po čeger nevoščljivosti je prišla smert na zemeljski krog. Bukve modr. 2, 24.

Spoznali smo tu perva tri znamenja, ketera sveti Apostelj, in po njem Bog sam pripisuje kerščanski ljubezni. Vsaki torej

naj preišče, ako ima nad seboj ta znamenja ljubezni, te poglavitne, čednosti in neobhodno potrebne slehernemu, kedor koli želi izveličati svojo dušo. Ako vidi, da mu keterega manjka, naj ve, da ljubezni do bližnjega ni v njem. Hitro naj se zateče k milemu Jezusu in v goreči molitvi naj ga ponižno prosi, da bi vlil v njegovo dušo to ljubezen in mu dal milost vravnati svoje življenje natančno po zgledu njegovem, kateri je bil sama gola ljubezen do zapuščenega človeštva.

(Dalje prihodnjič.)

Življenje sv. Angelje Meriči.

P. F. H.

I. poglavje.

Njeno rojstvo. Perva znamenja njene svetosti.

Na zahodnem bregu prijaznega Gardskega jezera mej Verono in Brešijo stoji mestece Desencano. Tukaj je živel v drugi polovici 15. stoletja Janez Meriči. Vzel je v zakon pobožno devico, ki je bila iz imenitne rodovine Biankosijev iz mesta Saló. Leta 1474 sta pobožna zakonska dobila otroka, kateremu so pri sv. kerstu dali ime Angelja. Deklica ni dobila brez pomena tega imena! Božja previdnost jo je odločila, da naj kaže v svojem nedolžnem življenji duha in čednosti angelja in postane mati trumí angeljskih devic. Prav lepo pravi neki pisavec o slavi sv. Uršule: Življenje svetnikov je knjiga, katero piše božja roka. Onim, ketere izvoli na posebni način, da pogostokrat tudi tako ime, ki jim služi takorekoč za naslov, da naznani velika in imenitna dela, ketera imajo po božji previdnosti izveršiti. Naša svetnica naj je sama angelj in naj da svetu novo trumo angeljev v mesu, ki naj posnemajo ljubezen in skerb angeljev varihov in naj napolnjujejo sedeže, ki so postali prazni v nebesih po grehu angeljev.

Starišem sv. Angelje je bila še popred rojena hčerka, ki pa je po kratkem po pobožnem življenji vmerla v cvetočih letih. Omenja se tudi še mlajši brat, s katerim je preživela svoja mlada

leta pri stricu v Saló. Razen teh se omenjajo še neka omožena sestra in trije bratje.

Mej vsemi brati in sestrami je prišla Angelja od Boga najposebniše dušne darove ki so merili le na nebeške reči. Modri stariši so obračali vso skerb na to, da tudi ohrani te darove in jih od dne do dne bolj razvije. V mlado serce svojega otroka so vcepili spoznanje božje postave, stud do greha in ljubezen do Boga. Imeli so lepo navado, da so svojim otrokom za poduk in kratek čas prebiralí življenje svetnikov. Zgledi sv. devic so Angeljo tako zelo mikali, da je bila vže v otročjih letih vsa vneta in je že tedaj delala velikodušne sklepe. Vže v tej starosti je sklenila, da hoče vse svoje dni posvetiti le molitvi in dušnim in telesnim delam vsmiljenja ter pokoriti svoje telo s postom, raznim drugim zatajevanjem in premišljevanjem večjih resnic. O tem nam spričujejo pisavci, ki so svetnico poznali osebno, ali pa bili znani z osebami, ki so bile v prijateljski zvezi z imenitno rodovino Meričijev. Mej drugimi piše p. Gondi tako: „Ne smemo izpred oči pustiti prvega vzroka, ki se ga je poslužil Bog, da je pripeljal njeno čisto in priposto dušo k tolíki popolnosti, da jo je vže v nežni mladosti vnel za-se in jej vdihnil veselje za čeznatorne, nebeške reči. Naj se iz tega uče vsi stariši, koliko je ležeče na tem, da vže v mlada serca vcepíjo pobožnost z branjem dobrih knjig posebno iz življenja svetnikov. To navado je imel Janez Meriči pri svoji družini; posebno veliko veselje je to delalo Angelji, ki je bila kar navdušena za to, da bi posnemala svetnike.“

II. poglavje.

Gorečnost v otročjih letih.

Tako podlago čednosti je položila sv. Angelja v svoji nežni mladosti. Lehko si mislimo, tako je napredovala pri tej gorečnosti z božjo pomočjo z leti. Njena popolnost ni ostala skrita v njenem notranjem, odsevala je tudi od njenega unanjega. Iz njenih oči, s čela, z obličja je žarela tako čudna ljubeznjivost, taka deviška nedolžnost, da se je prikupila vsakemu, ki jo je videl in v njenem unanjem kaker v zercalu gledal njeno nedolžnost. Če tudi je bila še tako mlada, da je komaj umela, kaj je božja ljubezen, pa je bila vendar od ognja te ljubezni tako prevzeta, da da so se žarki te ljubezni kazali pri vsaki prilíki v gorečnosti do božje službe.

Razen izverstne domače vzgoje jej je k tej popolnosti tudi mnogo pripomogla stariša sestra. Obe ste se kar kosali v raznih čednostih. Ostajali ste doma; ogibali se družbe svojih soverstnic in veselih shodov ob bregu Gardskega jezera. Naj raje ste bile same za se v tihi izbici. Tukaj ste se kratkočasili s tem, da ste stavili oltarčke, klečali pred podobo križanega, molili in prepevali sv. psaljme, kaker ste jih slišali v cerkvi. Pa s tem še niste bile zadovoljni. Tudi z raznim zatajevanjem ste hoteli kazati svojo ljubezen nebeškemu ženinu. Zderževale ste se okusnih jedi in sladčic; ogibale mehke postelje in spale na terdem ležišči ali pa golih tleh. Sploh ste privoščili mlademu truplu le malo počitka. S tem pa ste si pridobili tem več časa za razne pobožnosti. To je bil veličasten in čuden prizor, gledati te dve sestri, ki ste vsaki dan v nežni mladosti delali spokorna dela, ktera komaj vidiš pri redovnikih in pobožnih dušah, ki vže dolgo hodijo po poti popolnosti.

Vse to so pobožni stariši opazovali z veseljem; vender pa so se bali, da bi znala ta ostrost škodovati nežnemu, nedoraslemu truplu otrok. Zato so skušali s sprošnjo in dokazi otroka pregovoriti, naj opustita ta ostrost. Stariša hči je na to dobro misleče opominjevanje nekoliko popustila poprejšnjo ostrost; mlajše pa ni moglo nič pripraviti, da bi kaj odjenjala. Marveč je od tega časa napovedala še hujšo vojsko svojim čutom. Komaj sedem let stara, vstajala je na tihem vsako noč iz postelje, da je spala na terdih tleh ali pa prečula po cele ure v molitvi in premišljevanji. V nočni tihoti razsvetljena po božji luči, je sklenila, da se hoče popolnoma z Bogom zediniti in prav mnogo delati v njegovo čast.

III. poglavje.

Ljubezen do devištva.

Komaj je Angelja k pameti prišla in se jela dobro zavdati, vže je sklenila, da hoče devica ostati in zato storiti tudi vse, kar bi jo podpirala v tem sklepu. Se otrok stori Bogu obljubo vednega devištva. Pazila pa je tudi se skerbnim očesom na ta zaklad nedolžnosti! Vse njeno vedenje je kazalo modro devico. Previdna je bila v svojem govorjenji; njeno razveseljevanje je bilo dostojno; zato je pa tudi le pogled na njo vzbujal v slehernem ljubezen do čednosti. Vsem se je zdela živ angelj iz nebes v človeškem mesu.

Kako zelo jej je bilo na skerbi, da si ohrani čistost serca, nam kaže ta dogodek. Deset let stara je bila nenavadno visoke vitke rasti in od narave obilno obdarovana sè vsemi telesnimi lepotami, katerih si more želeti posvetna deklica. Zato pa je Angelja slovela tudi daleč po okolici. Posebno lepoto so dajali njegovemu nedolžnemu obličju rumenkasti lasje, ki veljajo na Laškem od nekedaj za posebno lepe. V nedolžnosti njenega serca pa njej nigdar niti na um ni prišlo, da bi mogel ta lišp vzbujati občudovanje ali še celo pregrešno nagnjenje. Še lenjene tovaršice so jo opozorile na to. Necega dne jej reče neka verstnica: „Bodi prepričana, Angelja, da ti bodo tvoji lepi lasje veliko častivcev in ob svojem času tudi moža privabili.“ Te besede nedolžno deklico tako prestrašijo, da jame misliti na pripomočke, ki bi vzeli njenim lasem natorno lepoto, ki bi jej znala biti v opovero njenega sklepa, da ohrani vedno devištvo. Kmalu si izumi pripomoček. Skuhala je saje v lugu in s to vodo si je mazala lase. To je delala več let, dokler so ji lasje popolnoma zgubili svojo natorno lepo barvo. Pa to jej še ni bilo dovolj. Iz nepremišljenih besed svoje tovarišice je sklepala, da so morebiti tudi na obrazu ali sploh na njeni osebi še lastnosti, ki bi mogle koga premotiti, da bi jo kedaj snubil. Tudi to nevarnost je hotela odverniti. Zato je podvojila svoje poste, bičanje in druga spokorna dela. Tako je bila huda sovražnica svojemu telesu, da ne bi postalo njej sami, s vporom proti duhu, ali pa drugim vabilo v greh.

Ko je sovražnik duš videl tako velik napredek v raznih čednostih, prične hūd boj proti nedolžni devici. Komaj dobrih dvanajst let stara je morala prestajati hude skušnjave in napade ketere jej je hudobni duh vzbujal z raznimi nesramnimi domišljijami in podobami. Pa v svoji ponižnosti je premagala vse skušnjave ošabnega sovražnika z orožjem molitve. Ne samo v letih žive mladosti, ki je nagnjena k slabemu, tudi v poznejših letih je zatajevala sè spokornimi deli svoje telo, da premaga in zatara vse zvijače in skušnjave nečistega duha. Saj je bila prepričana, da ne sme biti nobena žertev pretčivna za Kristusovo nevesto, če hoče vživati pričujočnost svojega nebeškega ženina, ki biva mej lilijami.

IV. poglavje.

P e r v o s v. o b h a j i l o.

Še le v trinajstem letu njene starosti se jej je spolnila serčna želja, da sme pervikrat prejeti v zakramentu sv. Rešnjega telesa svojega nebeškega ženina. Če pomislimo, kako velik je bil vže njen napredek v popolnosti, kako razvit njen um za božje reči in goreča iz tega izvirajoča želja po nebeškem ženinu, je bila pač dovolj pripravljena, da bi bila mogla vže popreje pristopiti h Gospodovi mizi. Pa živela je v časih, ki niso bili ugodni pobožnemu življenju. Razni prepiri in vojske so podivjali vse. Pogosto prejemaue sv. zakramentov ni bilo v navadi. Če se pa verni niso posluževali pripomočkov, ketere je Gospod izročil svoji cerkvi, da se v njej ohrani prizadevanje za čednosti, ne smemo se čuditi, da je pojemało in pešalo cerkveno življenje. Zgodovinarji tistih časov nam poročajo, da so še celo po samostanih le vsaki mesec po enkrat, k večemu v postnem in adventnem časa vsako nedeljo hodili k svetemu obhajilu. Zato je bilo še posebno odlikovanje za našo Angeljo, da jo je Desencanski župnik po ostri skušnji pustil v trinajstem letu k sv. obhajilu. Za tako visoko milost se je hotela pobožna devica s posebnimi molitvami in zatajevanjem vredno pripraviti. Pa še tako so jo trapile dvojbe, ali se sme približati Gospodu veličastva in ga sprejeti v svoje seree, ki se ji je zdelo sedež raznih slabosti in pregreh. V teh zadregah in skerbah je v svojem serci razločno slišala glas, ki jej je rekel, naj stavi vse svoje zaupanje na Gospoda. To jo je navdalo s tolažbo in serčnostjo.

Ko pa je enkrat okusila to nebeško jed, vnelo se je v njeni duši toliko hrepenenje po njej, da bi bila rada vsaki dan pristopila k mizi Gospodovi, da ji je bilo dovoljeno. Ta nebeška jed jo je pa tudi tako nasitila in prevzela, da je pogostokrat na telesno jed popolnoma pozabila. Včasih je po sv. obhajilu po več dni ostala brez vsake telesne jedi.

Velike dušne britkosti je občutila, če je morala včasih iz kakega vzroka opustiti sv. obhajilo. Če ni mogla tako pogostokrat prejeti Gospoda v zakramentu, se je pa po duhovno zedinila vsaki dan pri sv. maši, da, večkrat mej dnem se svojim nebeškim ženinom. V jutro je bila po več ur pri sv. mašah; pa tudi mej duem je po več ur molila pred sv. Rešnjim telesom.

Ta vedna pričujočnost Gospodova je v nemala v njej ljubezen, katero zajemajo svetniki in serafini iz vednega gledanja neskončno svetega Boga. V tej ljubezni je pozabila nase in na vse stvari; mislila je le na to, kako bi mogla vse vneti za toliko ljubezen.

V. poglavje.

Smert njenega očeta in sestre.

V taki nedolžnosti je preživela sv. Angelja svojo prvo mladost. V petnajstem letu njene starosti so jej vmerli oče. Hudo je dela njenemu sercu ta bridka zguba. Ker pa je bilo njeno serce ločeno od zemeljskih stvari, vdala se je popolnoma v božjo voljo. Ostali ste jej še mati in sestra, ki ste jej stali na strani v mladostni neizkušeni sè svetom in djanjem. Pa Bog, ki vodi svoje po potih, ki so le njemu samemu znani in ljudem pri prvem pogledu pogostokrat nerazumljivi, hotel jej je vzeti tudi to podporo. Kmalu po očetovi smerti zgrabi tudi sestro huda merzlica. V malo dneh jo položi na mertvaški oder. Če tudi se je popolnoma podvergla božji naredbi, kazale so obilne solze, kako zelo je ljubila svojo sestro. Še najbolj jo je tolažila misel, da njena po-božna sestra vže vživa veselje in slavo izvoljenih v nebesih in jej more iz nebes še veliko bolj pomagati, kaker pa v življenji v tej dolini solz.

Rada bi bila zvedela kaj gotovega o osodi svoje rajne sestre, katero je tako zelo ljubila. Zato je pogostokrat molila pred podobo križanega in njegove preblažene matere device Marije za njeno dušo in prosila, če je Bogu všeč, naj jej razodene njen stan. Ko je vže več dni mej solzami molila za svojo sestro, nese necega dne kosilo delavcem na polje. Mej potoma poklekne zopet pod milim nebom in moli še bolj goreče za svojo rajno sestro. Ko povzdigne svoje oči proti nebu, zagleda svojo sestro v nebeški svitlobi obdano od trume angeljev in izvoljenih; na čelu vsej trumi pa je stala preblažena devica Marija. Angelja je bila od straha in veselja kar omamljena. Hotela je nagovoriti nebeško prikazen, pa glas jej je zaostal v gerlu. Mej tem jo prehitil glas iz trume, ki je bil njene sestre ali pa, kaker meni pisavec Faino, Marijin. Razločno ječula besede: „Angelja, če ostaneš do konca stanovitna in boš hodila po poti, ki si ga nastopila, boš enkrat tudi ti z nami deležna te slave.“ Te besede jo pomirijo in

prikazen zgine. Vender jej je ta prikazen plavala pred očmi vse dni njenega življenja, vedno so jej po ušesih donele tiste besede. Vse to jo je vnelo k vedno večji ljubezni božji in k spolnjevanju njegove sv. volje. Ni imela več sestre, ki jej je vedno stala na strani z dobrim svetom. Zato je od sih dob stavila vse svoje zaupanje na Gospoda, ki jo je peljal tudi k vedno višji stopinji popolnosti.

VI. poglavje.

Smert materina. Angelja gre k sorodnikom
v Salò.

V kratkem času, ali proti koncu tega ali pa v začetku naslednjega leta je Bog poklical tudi njeno dobro in skerbno mater v boljše življenje. Kako hud vdarec za njo je bila ta zguba, moremo nekoliko spoznati, če pomislimo, kako je bila še mlada in neizkušena in je vender morala biti brez vsake človeške podpore in tolažbe. Pa tudi zdaj ni zgubila miru svojega serca. Ko so se jej izlile perve solze po ljubi materi, povzdignila je tem menj motena svoje serce k nebu, enako plamenu, ki šviga tem lepše kvišku, čim bolj se oprošča snovi, iz ketere izhaja. Njeni sorodniki, posebno materin brat, so sklenili, da vzamejo njo in njenega mlajšega brata k sebi v mesto Salò, ker so ju videli popolnoma zapuščena in brez vzgoje stanu primerne. Angelja je bila takrat nekako v 16. letu svoje starosti. Ko so sorodniki zapazili, da ima mlada deklica veliko veselje in nagnjenje do pobožnega življenja, pustili so jej v tem popolno prostost, kakor si je želeli mogla.

Pa Bog je pripustil, da so bile njene čednosti postavljene na hudo poskušnjo. Hudobni duh je zliil vso svojo jezo nad božjo služabnico in jo skušal z raznimi skušnjavami, ki so terpele do konca njenega življenja. Vže poprej je morala prenašati take skušnjave hudobnega duha. To nam kažejo te ie besede nekega pisavca njenega življenja: „Satan, ki je vže od 12. leta z zavidljivimi očmi opazoval Angeljino svetost, jo je od tistega časa začel hudo skušati in zapeljavati z raznimi zvijačami.“ O njenih poznejših nepreterganih skušnjavah omenja tisti pisavec tole: Preobširno bi bilo, ke bi hoteli omenjati posamezne napade: zakaj ni minil teden, da bi se hudobni duhovi ne bili lotili njenega deviškega telesa; pa njena stanovitnost je premagala vse sku-

šnjave. Ti napadi so bili ravno tisti, ki so mladim ljudem tako nevarni. Hudič je zbujal je v njeni domišljiji razne nesramne podobe, ki pa niso najmenj škodovale nedolžnosti vedno čujoče božje služabnice.

S tem je le še bolj osramotila skušnjavca. Ravno takrat se je vadila v tako ostrih spokornih delih, da ne moremo umeti, kako jih je moglo prenašati njeno šibko telo. Vina se je skoraj popolnoma zderževala, sploh vsake druge pijače razen vode. Le o velikih praznikih, kaker o božiču in veliki noči je v znamenje veselja zavžila pri jedi požirek vina. Sploh je bil njen živež le sadje in sočivje ter semtertje košček kruha. Ko je enkrat sedela pri mizi sè svojimi sorodniki in so jo ti silili, naj nekoliko več je, vzela je košček kruha. V postnem času ni tri dni prav nič zavžila; druge dni pa je bila to-le vsa njena jed: Položila je pred se tri kostanje, tri smokve, tri orehe, pa eno jabelko. Potem je rekla sama sebi: Zdaj si pa zberi eno teh jedi, ki ti je všeč, pa le eno! To je bilo njeno edino kosilo ob postnih dneh. Devet dni pred binkoštni ni jedla prav nič, razen v nedeljo košček kruha. To je priznala sama p. Jakobu Tribesko. Pogostokrat, tudi mej letom po cel teden ni zavžila druge jedi kaker sv. obhajilo.

Da ta post ni bil mogoč po natornem načinu, se sprevidi vže iz tega, da je bila pri vsem tem zatajevanji močna in zdrava. Opravljala je tudi bolj težka dela, snažila hišo, nosila vodo, pekla kruh in opravljala doma in pozneje tudi pri svojem stricu razna dela na polji. Tudi na svojih dolgih in težavnih popotovanjih je bila vedno zdrava in krepka, če tudi je enako živela.

Tudi še drugi dogodki nam spričujejo, da si je mogla le po čudežu pri takem zatajevanji ohraniti življenje. Kaker je bilo vže omenjeno, privoščila si je le o božiču in veliki noči kaj boljšega. Neko veliko saboto je pomagala pripravljati neko boljše mesno jed. Na veliko noč pa se je ni doteknila, če tudi so jo silili. Ko jej prigovarjajo, naj vsaj nekaj mesa zavžije, ker se ta dan ne dobi postnih jedi, reče: „Moje kosilo je vže pripravljeno!“

In res! ta trenutek nekedo poterka in jej prinese postnih jedi, ki so ostale od sobote. Veselo reče svetnica: „Glejte kako ljubeznjivo skerbi zame Bog!“

Necega dne je šla sè svojimi prijateljicami ne otok, ki je sredi Gardskega jezera. Tam jej ponudijo jedi, ki so jej prav dišale. Ko pa Angelja začuti to mesno poželjenje, hitro ga zamori.

Skloni se, zgrabi pergišče peska in ga posuje po jedi, da ni več vžitna. Razen v najhujšem zimskem mrazu, se ni šla nigdar gret k ognjšču in še takrat le po redkoma. Naših navadnih peči, kaker znano, po tistih krajih nimajo. Posluževala se je namreč vsake prilike, da je zatajevala svoje telo in podložno delala duhu.

S Tersata.

Spomini in želje ob koncu leta 1891.

Tersat, sam na sebi tako majhin kraj, komu bi bil znan, da ga ni pred 600 leti kraljica nebeška obiskala sè svojo sveto hišico ter po tem osrečevala z obilnimi milostmi? Pred šest sto leti, 1291 po Kristusu, deseti dan lepega mesca majnika je bilo, ko so angelji božji iz Nazareta, Marijinega mesta, prinesli sveto hišice, ter jo sem na malo „ravnico“ postavili; zato je letošnje leto (1891) za nas tako znamenito in ni čuda torej, da se ne moremo ločiti od njega, da si ne bi ob kratkem v spomin poklicali in tudi bravcem „Cvetja“ povedali, kar smo doživeli to leto.

Vže ko se je bližalo koncu leto 1890, se je marljivo začela pripravljati Marijina cerkev na Tersatu za prihodnje slovesnosti. Težavno delo, ker se je vedno bolj odkrivala potreba večih poprav, kaker se je prej mislilo, za kar pa moči in sredstva nika-ker niso zadostovala. Zaupali pa smo na previdnost božjo in pomoč Marijino, ki je res mnogo pomogla in nas gotovo tudi na dalje ne bo zapustila. „V té, o Gospa, sem upal, na veke ne bom osramočen!“

Ko je bilo nastopilo leto 1891, je cerkev najprej od znotraj in potem tudi odzunaj vedno prijazniše lice dobivala. Približal se je slednjič Marijin mesec, majnik. Glas o naši šeststoletnici se je bil vže razširil po kerščanskem svetu, zlasti mej Hervati in Slovenci, in romarji so se v obilem številu odpravljali k Marijine-emu svetišču, pred njeno čudodelno podobo.

Prišel je čas vesele slovesnosti, kateri so bili odločeni trije dnevi. Cerkev je bila po mogočnosti olepšana in praznično oblečena in prostor pred njo tudi okrašen. Sè zvonika so plapolale razne zastave, papeževa, cesarska in hervaških narodnih obilo.

Na oknu nad cerkvenimi vratmi je bila podoba angeljev, ki neso sveto hišico na Tersat. Žalibog, da k vsemu temu vreme ni kazalo veselega lica, kaker bi bil hotel Bog poskušati vdanost vernega ljudstva. Dež se je deveti dan majnika vedno huje vli-val, ali pobožni romarji so vender le zmirom obilniše vrelj skupaj.

Vže tega dne se veseli spominjamo. Tisto popoldne smo namreč sprejeli redovniki in verni narod presvitlega gospoda škofa senjsko-modruškega, v keterega škofiji stoji Tersat, dr. Jurija Posilovića, zadovoljni in hvaležni, da je blagovoljno prišel povišati našo slovesnost.

Tersačani so tudi po zunanje pokazali svoje veliko veselje z lepo razsvitljava, ki so jo priredili tisti večer. Zlasti se je lesketalo svetišče ter kazalo pomen slovesnosti v lepi presvitljeni podobi (transparentu). Lepo se je svetil tudi grad, nekedanja lastnina zdaj izmerlih grofov Frankopanov, ki so ob svojem času toliko storili za povzdigo tega svetišča Marijinega.

Naravno je, da so o tej nenavadni slavnosti razni časopisi več ali menj poročali. „Romarji,“ tako se je bralo v nekem reškem listu, „so prišli v nenavadno velikem številu iz bližnjega obrežja hervaškega, iz Istre, iz Tersta in Primorskega, s Kranjskega, s Štajerskega, iz Daljmacije, iz Italije, kedo neki celo s Francoskega. Posebni vlaki so kar izsipali ljudi iz vagonov, stare in mlade moške in ženske. In daljnje in težko popotovanje jih ni poterlo, da bi šli najprej prenočišča iskat; večinoma so se odpravili v dolgih verstah skozi Reko naravnost, mnogi prepevaje pesmi Mariji na čast, na Tersat, ki je bliščal kaker morski svetilnik v čarobni svitlobi. Ne plaši jih slabo vreme, ne moti jih blatna pot in dež, ne strah, da jih čaka slabo prenočišče ali v natlačeni cerkvi, ali v samostanskem hodniku, ali kje v kateri tesni hiši, morebiti celo pod milim nebom. Vera, ki oživlja vse, je prečversta, da bi pustila malodušnosti pot v njih serca; ne dovoljuje jim, da bi se kesali, ker so zapustili za kaka dva dni svoj mirni dom in njegove vgodnosti; ne pušča jim mermrati zavoljo telesnih neprijetnosti in dežja, ki jih moči. To je vse že takega vajeno ljudstvo, vajeno prejemati dež ko blagoslov božji; zakaj bi jim ne prinesel blagoslova tudi denes? In ako jih vabi Tersat k svetišču „Materē milosti,“ kaj zato, če jim moker zrak in megla zakriva to sveto berdo? Ali z berda odseva žar razsvitljave, ki kaže romarjem zaželeno pristanišče. Gori tedaj proti svetilniku! Čim dalje so prišli, tem bolj goreče se vspenjajo do

kraja zavetja in tolažbe O preblaženi, v katerih serca se ni še vrinila pogubna korenina dvojljivosti, kateri, čeravno vidijo pred seboj z bridkostmi posejano pot življenja, čeravno imajo v borbi za obstanek več žalostnih, kakor veselih dni, imajo pa nekaj, kar jih tolaži v vsem tem, imajo vero . . . Blager jim, katerim na pot življenja, s ternjem posejano, sije veselo oživljajoči žarek vere, kateri ko dobroten plačevavec dela, da poganjajo in rastejo mej ternjem cvetlice!“ —

Slovesnosti so se začele 9. maja zvečer. Odveč bi bilo pravi, s kako pobožnostjo so se jih vdeleževale preobile množice. Vsakedo je želel prejeti sv. zakramente, vsakedo je hotel stopiti na mesto, kjer je stala sveta hišica Marjina ali vsaj videti je, videti njeno staro čudodelno podobo, ki jo je papež Urban V. leta 1367 poslal Tersačanom v tolažbo, potem ko so bili angelji odnesli sveto hišico v Loreto. — Žal, da ni bilo mogoče vsem romarjem kaj delj časa se pomuditi v cerkvi; mnogi celo noter nišo mogli, tolika je bila stiska. . .

Pridige so bile v slovenskem in hervaškem pa tudi v italijanskem jeziku. 10. majnika, ki je bil poglavitni praznik, je imel slovesno veliko mašo presvitli gospod škof senjsko-modruški v častitljivem starem slovenskem jeziku. Vprašan prej, kako hoče opraviti sveto daritev, ali po latinski, ali po slovenski, kakor je navada njegova in starodavna pravica v tej in drugih južno-slovenskih škofijah, odgovori, da jo želi peti po staro-slovenski, saj se je tukaj gotovo tako maševalo ob času, ko je bila prinesena sveta hišica. Torej po slovenski! Mnogi romarji so bili tu gotovo prvič pri sveti maši peti v slovenskem, ali recimo res da v staro-slovenskem, vendar domačem, lahko razumljivem jeziku in skoraj da se ne motimo, ako mislimo, da se je vternila marisiketera gorka solzica, da se je pretreslo marisiketero serce od globokega ginjenja, ko so zaslišali slavo božjo v svojem jeziku, marisiketeri se je morebiti tudi hvaležno spomnil svetega očeta papeža Leona XIII., ki so staro pravico slovenskega jezika v katoliški cerkvi brez omejenja priznali ter v okrožnici do škofov celega sveta slovesno pohvalili itd. —

Po veliki škofovi maši se je zbrala redovna in svetovna duhovščina z neketerimi posvetnimi oblastniki okoli blagega višjega pastirja senjsko-modruškega v samostanski obednici. Milostivi gospod škof, pozdravljen in zahvaljen mej kosilom od prečastnega provincijalja, patra Placida, je odgovoril v prekrasni

hervaščini blizu tako le: „Denes slavimo čudež, ki se je pred 600 leti tukaj dogodil. Sicer ni moj namen denes ravno o čudežih govoriti, ki so se veršili v srednjem veku, kar gre tako nerado, v glavo današnjemu svetu. Ali na nekaj drugega hočem opozoriti. Naš vek dandanašnji tako imenovani učenjaki radi imenujejo „razsvitljeni vek,“ mejtem ko navadno pravijo srednjemu veku „vek mračnjaštva.“ Ali jaz preišljajoč današnji vek in primerjajoč ga s srednjim vekom, nahajam, da je vse drugo prej kaker razsvitljen, ker je dan denes vera bolj kaker nigdar prej otemnela in malo da ne vgasnila, in povsod je prevladala tema brezverja, ki je prevzela ljudem um in serce. Kjer pa ne živi in ne žari vera, tam se zastonj trudi ljudski um; tam tava po teminah: — Mej vsemi srednjeveškimi stoletji pa, kteri današnji ljudje imenujejo mračna stoletja, vidim, da je bil trinajsti vek (ko se je dogodil naš čudež) razsvitljen, tako da je sijal bolj ko vsak drugi. Ta vek je rodil toliko in tako svetlih veleumov, da se svetijo še dandanašnji v nedosegljivi visočini. In dasi je naš vek vse moči napel, da bi jim zatemnil slavo, ni je in je ne bode mogel omračiti. Da se ne spominjam družib, ako opomnim samo na svetega Frančiška Asiškega, svetega Bonaventuro, svetega Tomaža Akvinskega, mislim da sem povedal zadosti. — Ali zakaj pa je narodil 13. vek toliko umnikov? Zastonj bi iskal vzrokov drugje kaker v veri, ki se je takrat tako živo svetila, tisti mogočni veri, ki tudi bregove prenaša. V ta vek pada tudi čudežni dogodek, kterega šeststoletnico denes obhajamo. Da ostane spomin na ta znameniti dogodek živ, dokler bode svet stal, je izročila previdnost božja varstvo tega kraja sinovom slavnega svetnika, čiger ime sem prej omenil, sinovom svetega Frančiška.“ — Spomnivši se tako presvitli gospod tega častiljivega reda je nazdravil vsem redovnikom svetega Frančiška, posebno domačim, potem tudi drugemu zbranemu duhovništvu in posvetnim gospodom, kateri so kaker si bodi doprinesli, da se je slavnost tem lepša veršila. Svoj prekrasni govor je končal blagi škof sè živo željo, da bi vera zopet čim prej oživela in za našim le tako imenovanim svitlim vekom zopet zasijal vek žive vere in prave svitlobe in omike.

Ta glas, te serčne želje pobožnega višjega pastirja je gotovo slišala „Mati milosti,“ ki je tukaj na slavenska tla postavila svoje zemeljsko prebivališče, in tudi tebe ne! ne bode zapustila, verni moj slovenski in hervaški narod, samo da ti ne pozabiš

nanjo, da ne nahaš k njej se zatekati. Prav to naj bi bil danda-našnji eden poglavitnih namenov romanja k materi božji na Tersat, priporočati ji ohranjenje in širjenje svete vere, moliti za preganjano sveto katoliško cerkev in za svetega očeta v Rimu. Koga drugega imamo, mi vbogi zatirani narod slovenski in her-vaški, da se smemo zanašati nanj, za Bogom, kaker Marijo v nebesih in svetega očeta papeža v Rimu, kaker je rekel naš hervaški pridigar, cerkev in narod ljubeči prečastiti pater provincijal kapucinski z Reke. Zato se tudi tako lepo glasi berz-
jav slavnega, res katoliškega škofa Strossmayerja, ki je, zaprečen osebno dojeti k naši slovesnosti, od daleč, iz Oseka, tako-le pozdravil tukaj zbrane:

„Živom željom prisutan Vašemu slavlju izručujem svetu crkvo božju, naš narod i sebe močnoj zaštititi Majke Božje Trsačke a prisutnoj braći preporučujem se u molitvu.“

Po zgledu tega velikega dobrotnika hervaškega in tudi našega slovenskega naroda priporočajmo tudi mi sebe, svoj narod in vso cerkev Kristusovo Tersaški Materi Božji ter prosimo njene mogočne pomoči posebno v dosego zedinjenja ločenih bratov v sveti katoliški veri pod vesoljnim očetom rimskim papežem; saj tudi oni, vbogi staroverci, ljubijo in častijo mater božjo in, kaker se je pravilo, je bilo tudi njih nekaj pri slovesnosti na Tersatu. Tudi še mej sestavljanjom tega spisa, dne 28. listopada 1891, je prišla neka Serbkinja noter tam iz Belega grada ter bosonogo pripeljala seboj hčerko zahvalit se Tersaški materi božji za milost ozdravljenja podeljeno devojčici, ki je bila prej zelo bolna na nogi; prav ponižno in pobožno ste se ponašali obe. Tudi vže prej mej letom je bilo dvoje prijaznih in cerkvi naklonjenih pravoslavnih oseb prišlo molit na ta sveti kraj. To bodi mimogrede omenjeno v pojasnjenje naših pravih misli in želja nasproti sovražnemu sumničenju, ki se je budilo proti nam po malo-pridnih časopisih. Ti so namreč slovesnosti, ki se je imela tukaj veršiti, podtikali vse druge kaker pobožne namene. Pisalo se je, da se bodo Južni Sloveni zbirali tu le bolj iz narodnih namenov. Vprašalo se je, ne od navadne strani, ali pride res tudi djakovski škof le-sem? To in ker so neketeri neprevidoma mislili napraviti tudi posvetno ljudsko zabavo, kar se je pa znalo preprečiti, to pravim je dalo povod govorici, ne vem v koliko resnični, da bodo za tisti dan celo vojaki pripravljene, ako bi se hoteli ljudje na Tersatu kaj puntati! — O, ti verni in mirni na-

rod slovenski in hervaški, povej mi, povejte mi, obilne množice pobožnih romarjev, kedo izmed vas bi bil samo od daleč kaj takega le misliti mogel?! To se ve, da se ni zgodilo nič podobnega; slovesnosti so se lepo veršile in v toliki gnječi se ni zgodila nobena niti najmanjša nesreča.

Vže drugi dan, 11. maja, je zadovoljen odešel milostivi gospod škof; tridnevnic pa se je nadaljevala in lepo zveršila. Romarji so vzeli prijazne spomine domov. Tudi redovni bratje in drugi duhovniki, ki so bili prišli pomagat delit svete zakramente, so se poslovili. Tersat je dobil zopet svoje staro lice.

Nekaj novega pa je vendar le ostalo od tistih dni, namreč vsaj po mogočnosti popravljena in polepšana cerkev. Taka sicer ni, kakor bi si jo človek želel. Dasi je precej prostorna, za obilnije shode bi bilo vendar večje in primernije zidane treba. Prav lepo bi se ji podala še tretja ladja, ki jo unanje lice, vže v tem stoletju zidano, res kaže. Tudi zvišati bi se morala v sredi. Tako slavno svetišče bi zaslužilo primerno in veličastno cerkev. Naj bi se vresničila ali približala vresničenju ta pobožna želja vsaj do leta 1915, dvestoletnice kronanja tukajšnje častitljive podobe Marijine!

Ta podoba se imenuje „čudodelna,“ in gotovo po pravici; mnogi, ki so pred njo molili, ali v spominu na njo Marije pomoči prosili, so jo dobili d-stokrat po čudovitem načinu, in to ne le v davno preteklih časih. Še pred malo mesci je bila prinesena sem obljubna podoba v zahvalo za rešitev na morju. Mesca aprilja 1891 je bila darovana podoba „oznanjenja blažene Device Marije“ z nemškim napisom „Zur Erinnerung an den 30. September 1890“ za ozdravljenje gospe M. Heim v Reki, zadobljeno po priprošnji Marijini. Prav tistega mesca je prinesla iz Reke neka gospa sè svojo hčerjo za dve „obljubljeni sveti maši,“ prvo za srečno rešitev dveh hčera, ko so se konji splašili, — bati se je bilo velikega poškodovanja, pa kmalu se je pokazalo, da ni bilo nič huđega, — drugo za srečno rešenje druge hčere po morju proti Ameriki popotujoče. Ob času svečanosti mesca maja so prinesle neke gosposke osebe za pet svetih maš in sveč obljubljenih od neke gospe v Terstu za ozdravljenje. Dne 27. maja je prinesla zopet neka oseba „obljubljeno“ sreberno roko in za sveto mašo za srečno ozdravljenje zelo bolne roke. Prinesena je bila ni davno tudi zopet nova pomorska podoba v spomin srečne rešitve vže leta 1883.

Cerkev Matere Božje na Tersatu.

Marisiketerega romarja smo videli letos tukaj iz raznih slovenskih krajev, iz Daljmacije, s Hervaškega, ne vem vže ali letos (1891) ali lani neko osebo iz Bosne, ki se je prišla zahvaliti za dobljeno milost. Prav veselilo nas je, ko smo videli tudi nekaj Poljakov, mej njimi troje duhovnikov. Njih pobožnost je bila prav spodbudljiva. Romali so v sveto deželo, pa so se oglasili tje in nazaj grede v našem svetišču, ter prejeli tu, preden so dalje šli, svete zakramente jako pobožno. Poljsko petje in nagovor pred svetim obhajilom tudi v poljskem jeziku, to je bilo pač težko kedaj prej slišati na Tersatu.

Preden sklenemo naše poročilo, ne smemo in ne moremo pozabiti še dveh dni, ko smo Marijino pomoč prav očitno občutili. Po obedu 4. septembra je bilo, ko se je v samostanu, v izbi, kjer je bilo precej boljše cerkvene oprave, ogenj vnel. Plamen je bil vže velik, ko se je nevarnost opazila; dim, ki se je skozi razbita vrata pokadil po hodniku, je bil strašan. Sila je bila najnujniša. Ali kedo je mogel v dim, ki je hotel vse zadušiti! Ogenj se je začel vže strehe prijemat. Človeška pomoč pač ni mogla zadostiti. Sama Devica Marija je gotovo podpirala verle sosede, ki so tako hitro na pomoč prihiteli. Čuditi se je bilo zlati pogumnim tersačankam, ki so vse vprek mlade in stare, vbožne in premožne marljivo donašale vodo, dokler je bil ogenj pogašen. Majka božja naj vam plati, verli pomagavci in pomagavke! Mej gašenjem se je bila v cerkvi odperla čudodelna podoba Marijina in sveče na oltarju prižgale. Neka pobožna sosedova deklet se spomni, da je v cerkvi tudi oltar svetega Antona Padovanskega. Hitro teče tudi tja prižigat sveče, češ, ker ima toliko milosti, bo imel tudi za nas eno. In res, ogenj je bil kmalu zadušen in samostan in cerkev rešena.

Ali vender je bila škoda znatna in za sedanji težki položaj samostana zelo občutljiva. Precej cerkvene obleke, zlasti za večje praznike je nekaj zgorelo nekaj bilo poškodovane. Ves dolgi hodnik samostanski je bil črn kaker dimnik in dotična izba popolnoma vničena. Komaj smo se mislili odehniti od obilnega popravljanja v cerkvi, pa je bilo že spet treba novih stroškov. Ali od kod jemati? V Marijo zaupajmo, smo mislili, pa bo vže kaj prišlo. In res je prišlo. Najprej snažna priprava za navadno mašo iz goriškega samostana. Potem se nas je spomnila družba sv. Rešnjega Telesa v Mariboru z lepim darom. Najlepše iznadenje so nam pa napravili 3. oktobra slovenski romarji, ki

so nam prinesli iz Ljubljane nove lepe paramente in opravo zlasti za večje slovesnosti. Za nabiranje milodarov v ta namen jako zaslužnemu predstojniku ljubljanskega samostana, patru Jožefu, in drugim, ki so se kaj potrudili za nas, zlasti pa blagim dobrotnikom, ki so nam pomagali sè svojimi darovi, naj ljubi Bog in preblažena Devica obilo poverne. Mnogo je popravljeno in poravnavano s temi darovi.

Ker pa pridejo te verstice daleč po slovenskem svetu tudi takim v roke, ki še niso imeli priložnosti, da bi nam bili že kaj pomagali, ki pa vendar radi store, kar morejo, bodi tudi njim priporočena naša potreba. Preblažena Devica Marija jim bo gotovo nadomestila obilo, kar iz ljubezni do Boga in Nji k časti podeli, da se bodo mogli pokriti stroški, ki smo jih imeli s potrebnimi popravami.*) —

Kaker nam je bil strašan 4. dan septembra, tako tolažilen je bil vže omenjeni 3. dan naslednjega mesca oktobra, ko smo sprejeli slovenske romarje, ki so se pripeljali iz Ljubljane pod vodstvom dobrotnega milostivega gospoda prošta Antona Jarca in drugih duhovnikov in redovnikov. Kako radostno so položili svoj lepi dar na Marijin oltar, kako zaupno so se priporočali „materi milosti,“ kako goreče so prejemale svete zakramente, kako zvesto so poslušali v pridigah besedo božjo, kakó pobožno so bili pri svetih mašah, zlasti veliki maši, ki so jo peli milostivi gospod prošt, nevtrudljivi predsednik kranjske „katoliške družbe“! Naj te Bog ohrani, milo slovensko ljudstvo, vedno tako dobro, tako verno in pobožno! Naj te varuje Marija, mati milosti, naj te brani pred sovražniki! Ti pa se tudi nadalje tako rado spominjaj njenih svetišč, pred vsemi starega slavnega Tersata!

P. —n—n.

*) Dobroto-stori tersaškemu samostanu tudi, kedor si naroči vže lani priporočeni knjigi:

Duhovne vaje po svetem Alfonsu Ligvorskem z neketerimi nauki in molitvami. Poslovenil P. Marijan Širca. Založilo Svetišče M. B. na Tersatu. Cena po pošti 40 kr. Dobi se po čast. samostanskem predstojništvu na Tersatu, pošta Sušak, ali tudi po Opravništvu „Cvetja.“

Svetišče Matere Božje na Trsatu. Sestavil in izdal P. Hrisogon Majar. Ta obširna knjiga obsega zgodovino božje poti in navadne mašne in druge molitve in pesmi; tudi je olepšana z neketerimi prav čednimi podobami. Stane lepo vezana po pošti 1 gl. 10 kr.; od Opravništva Cvetja pa zavoljo večih poštnih stroškov 1 gl. 15 kr.

Vr.

P. Andrej Frühwirth,

novi generalj dominikanskega reda.

Mikalo bo, mislimo, blagovoljne bravece, nekoliko izvedeti o novem dominikanskem generalju; saj živita dominikanski in frančiškanski red v posebni bratovski zvezi vže od časov sv. Dominika in Frančiška. Tudi je gotovo mej našimi braveci več udov bratovščine sv. rožnega venca, ketere poglavar je ravno dominikanski generalj.

Pater Andrej Frühwirth je bil rojen 1845. leta pri sveti Anji na Ajgenu na Štajerskem ko sin ne posebno premožnih starišev. Mater je rano zgubil; oče pa mu je vmerl še le pred tremi leti, 87 let star. Frančišek Serafinski, to je kerstno ime njegovo, je v šolo hodil v Gradcu. Zelo bistre glave je bil in se je tudi prav pridno učil. Ker je bil pa slabega zdravja, je moral prenehati z učenjem dokončavši četerti latinski razred. Vender je bil pri vsem tem leta 1863. v Gradcu sprejet v dominikanski red, kjer je dobil ime blaženega Andreja Peskijera. Potem se je učil deloma v Rimu, deloma na Francoskem pri sv. Maksiminu blizu Marsilije: iz te šole se je vernil v Gradec ko popolno izučen učitelj latinskih šol. V začetku sedemdesetega leta so ga izvolili za podpredstojnika graškega samostana. Ker je bil prestojnik (prijor), P. Hijacint Schönberger, skoraj zmrom na misijonih, je moral P. Andrej, njegov namestnik, skerbeti za samostan in samostanske zadeve. Ta čas se je začela tožba zavoljo neketerih pravic, in P. Andrej jo je srečno dognal. To je nagnilo družino dunajskega samostana, da si ga je leta 1876 izvolila za svojega predstojnika. Na Dunaju je bila njegova perva skerb vterjevati ravno vpeljano oestro redovno življenje. Ker je v treh letih svojega predstojništva veliko dobrega storil, so ga leta 1879 zopet izvolili. Dasiravno pa je imel na Dunaju mnogo težavnih opravkov, je vender dobil toliko časa, da se je pripravljaj za doktorat, keterega je v Rimu izverstno napravil.

Mej tem ga je dominikanska provincija avstrijska vže delj časa mislila izvoliti za provincijalja, in to se je enoglasno zgodilo leta 1880. Ko provincijalj je mej drugim v Brežah na Koroškem z velikim trudom popravil staro dominikansko cerkev, sezidano 1230. Ko je končal svojo šestletno službo je moral ne-

koliko vstaviti svojo delavnost zavoljo bolehnosti; vendar je še učil na domačih latinskih šolah in marljivo delal ne samo za dunajski, ampak tudi za druge samostane. Čislali so ga ne le domači, temuč ministri, cesarski namestnik, in dunajski nadškof, ki si ga je izvolil konzistorijalca in svetovavca v zakonskih stvareh.

Vse, ki poznajo P. Andreja, je bila ob svojem času razveselila po časopisih raznesena novica, da je namenjen za celovškega škofa; on sam se je pa vstrašil in vse žile napel, da bi ga za škofa ne volili, kar se mu je tudi posrečilo. O tem je sam pisal v nekem pismu 1. marcija 1887: „Bog ve vse tako dobro vrediti, kakor nisem še nigdar prej skusil. Kaj vse je storilo moje slabo zdravje! Kako dober je bil za me prostorček v Marien-Psalter-ji.*) Ko sem obiskal prevzvišenega gospoda ministra 29. januarja, sem se rešil in življenje si podaljšal.“ — Zdaj ve red svetega Dominika, zakaj ga jim je Bog ohranil, in hvali Boga za to.

Leta 1889 je izvolil dunajski samostan zopet P. Andreja za svojega predstojnika in ker je p. provincijaljenenadoma vmerl, so ga izvolili 1890 za vikarja provincije, lani pa, po veliki noči, v drugič za provincijalja.

Osmega januarja lanskega leta pa je vmerl p. Jožef Larroca (Laroka), generalj dominikanskega reda, in precej po njegovi smerti se je govorilo, da bi bil p. Andrej njegov naj boljši naslednik: on ima vse lepe in zato službo potrebne lastnosti, je prijazen, ljubezniv, moder, učen in pa dober gospodar. In res 19. septembra 1891. so ga izvolili na generaljnem kapiteljnu v Lijonu na Francoskem za naslednika svetega Dominika; on je 75. generalj dominikanskega reda in mej temi tretji Nemeč.

— A —

*) Marien-Psalter je mesečni časopis, posebno za ude bratovščine rožnega venca; po njem smo posneli tudi ta spisec.

Kerščanskim poslom.

III. POSEL SLUŽI GOSPODARJEM.

1. Spoštuj gospodarje.

Dolžnosti do Boga so splošnje dolžnosti, ki vežejo vsakega brez razločka. Verhu tega so posebne dolžnosti, vmerjene po stanu, v katerem si, to so stanovske dolžnosti. Tudi posel ima take posebne dolžnosti. Kaker jih izpolnjuje, taka bo tudi njegova zadovoljnost, njegov blager, njegova cena, njegova vrednost, njegovo zasluženje pri Bogu. V sledečem si natančnije ogledjmo te dolžnosti.

1. Perva dolžnost poslova je, da gospodarje spoštuje. Ko posel spadaš v družino; ud, otrok družine si. Ko ud družine imaš paziti, da bo v hiši vse redu, in gospodarje častiti ko svoje predstavljene. Ko otrok družine imaš teiste dolžnosti, kaker jih imajo otroci po četerti božji zapovedi. Sveto pismo pravi: „Sin spoštuj svojega očeta, slušaj svojega gospoda.“ Dobri gospodarji so ti res namestuiki starišev. Mlad si, neizkušen, zgodaj si izgubil stariše, nimaš ne bratov ne sester. nihče se zate ne meni. Dobri gospodarji pa ti nameščajo stariše, varujejo te, branijo te, skerbe ti za živež in obleko. Cerkev hoče in uči, da mej posli in gospodarji bodi tako razmerje, kaker je mej otroci in stariši. Verhu tega so gospodarji nad teboj. presegajoči te po starosti, pameti, službi, časti. Torej spoštuj svoje gospodarje.

2. Svoje gospodarje časti in spoštuj v sercu, v besedi, v dejanju. Spoštuj jih ko svoje višje, svoje druge stariše. Ne zaničuj in ne sodi jih, ne vzdiguj se čeznje. Varuj se, da jim ne boš odgovarjal neotesano in grobo. Vedi se pristojno, skromno, pohlevno. „Pohlevnost je ona ljubezniva čednost, ki čast prinaša“ govori sv. pismo. „Pohlevnost daje vsaki čednosti red, mero, nakitje, tepežnost,“ pravi sv. Bernard. Ogibaj se torej, da ne boš kazal zaničevanja, malomarnosti. Spoštovanje priporoča tudi apostelj Pavel. Zlasti se varuj jeze; jezen človek ne ve, kaj govori in dela.

3. Kader imaš opraviti z drugimi posli, ali s tujimi gospodarji, tudi takrat spoštuj domačega gospodarja. Žalostna navada je, da posli pri vsaki priložnosti spoštovanje odrekujejo svojim

gospodarjem, da jih pred drugimi ponižujejo, njih pregreške raznašajo in povečujejo, o svojih napakah pa skerbno molče. Recimo, da so gospodarji res slabi, da imajo svoje pregreške, zato imaš ti vendar še dolžnost, da jih spoštuj ko svoje više. Oni so in ostanejo tvoji predstavljeni, prav kaker slabi stariši ostanejo stariši. Tako uči sv. Peter: „Posli, bodite podložni svojim gospodarjem, ne le dobrim in milim, ampak tudi hudim in terdim.“ Spoštovanje do gospodarjev je poslom prva dolžnost in čednost; na nji stoje vse druge čednosti kaker na terdnem vkladu.

2. Senčne strani.

1. Tožbe, da posli ne spoštujejo gospodarjev, kaker je treba, so dandanašnji le prevečkrat opravičene. Malocenjenje in nespoštovanje do višjih, naj bodo keterega koli stanu, je splošno zlo, je bolezen mladine. Otroci se obnašajo kaker odrasli; govore derzno, kjer bi imeli molčati in poslušati. Posli, ki so nedavno še v šoli sedeli, so ošabni, zapovedljivi, hočejo vse boljše vedeti, čakajo in šalijo se, da je človeka sram. Dajaj mu dober svet, hitel si bo ušesa mašiti. Od kodi je to zlo? Prinesel ga je krivi duh časa, ki ne pozna ponižnosti; prinesla ga je izreja, premehkužna in preposvetna; prineslo ga je pomanjkanje vernega duha.

2. Posli tožijo, da ne morejo imeti spoštovanja do svojih gospodarjev. Tudi ta tožba je velikrat opravičena. Podložni ostro vidijo, vse natanko. Opazijo najmanjše napake svojih predstavljenih, ter v kratkem izsledijo njih slabe strani. Nič pa gospodarjem spoštovanja več ne krati in ne jemlje, kaker če so sami brezverni, neodni, če sami gerdo žive. Gospodar, ki svojih verskih dolžnosti ne izpolnjuje, ki se vdaja hudim strastim, on si nikoli ne bo pridobil spoštovanja pri svojih poslih. Gospodinja, gosposki napravljena, ki nepretegoma zapoveduje, ki zavoljo malenkosti vpije, ki veleva zdaj tako, potem drugače, ona si nigdar ne bo pridobila spoštovanja poslov. Ako je zakon nezadovoljen, t. j. ako se zakonska prepisara, se pokažejo vse napake. Drugi drugemu očitata slabosti v terpkih besedah. Posli se postavljajo na to ali ono stran: družina je raztergana, posli nimajo spoštovanja.

3. Kaj se učimo iz take senčne strani? Ako češ, da bo vladalo pravo spoštovanje med gospodarji in posli, morata oba

dela (zakonska) za to skerbeti, da si spoštovanje zaslužita. Zasluzita si ga pa, ako živita. kaker ju vera uči. Potlej pride spoštovanje samo seboj, zakaj prava čednost si ga sama pridobi.

3. Sveta Nodburga.

1. Rojena je bila v Rotenburgu l. 1265 od kmetiških starišev. Izrejevali so jo lepo kerščanski. Stariši so ji v serce vsajali ta le priprosti nauk: „Ljubi Boga; izpolnuj zapovedi; varuj se greha.“ Že otrok je bila zgled nedolžnosti in miloserčnosti. Posebno rada pa je imela vboge, bolnike, stiskane. Pomagala jim je, koliker je mogla.

2 18letna stopi v službo pri grofu Henriku, bogatem možu in pobožnem. Vbogim in siromakom je bila njegova hiša zmirrom odperta. Tu je imela Nodburga veliko priložnosti pomagati potrebnim. V gradu so jo imenovali vbožno mater. Siromakom je dajala ne le telesne pomoči, tudi z dušno pomočjo jih je preskerbljevala, a tako prijetno in ljubeznivo, da so bili ginjeni celo malopridni ljudje.

3. Nodburga je napredovala v ponižnosti, zatavanju, molitvi, ter se pripravljala na izkušnje in terpljenje, ki ga čednosti nikdar ne manjka. V tem ji vmerje gospoda.

Naslednik je bil tudi grof Henrik, oženjen z Otilijo, napuhnjeno in terdoserčno žensko. Ko se naseli v gradu, ji prepove, da se nima pečati z berači. Ob enem so odpodili vse siromake od grada. To je bila huda poskušnja za dobro Nodburgo, vendar je spoštovala svojo gospodo. A da bi vbogim pomagala, je sama sebi pritergavala, ter jim živež nosila na dom. Grofica je je znala tudi moža nadražiti zoper pobožno deklo. Nekega dne jezdi grof po polju, kar vglada deklo, ki je nekaj v pertu nesla. Serdit jo vpraša, kaj ima notri. Odgovori mu: jedi, ki sem si jih prihranila. Grof pogleda, pa ne vidi jedi; pokusi iz steklenke, a zdela se mu je pijača grenka. Grof je mislil, da se dekla norčuje iz njega, ter ji odpove službo. Ničesar ni rekla; jokaje je šla iz grada, pa šla v službo h kmetu.

4. Nodburgi se kmetiško delo berž priljubi. Se ljubša pa ji je bila bližnja kapela. Tam si jo našel po storjenem delu. Tudi za grajsko gospodo je molila. Na gradu se je veliko izpremenilo. Ponižana grofica nevarno oboli. Nodburga jo gre obiskat. Bolnica je bila vesela, da vidi nekdanjo deklo, ter jo prosi od-

puščanja. Nodburga ji je tako lepo govorila, da se je grofica spreobrnila in lepo z Bogom spravila. Še na smertni postelji je možu priporočala, naj skerbi za vboge.

5. Nodburga se verne k svojim opraykom na kmete. Hitro so jo spoznali, da je res pobožna. Bog jo je poveličal celo s čudežem. Neke sobote popoldne je žela z gospodarjem na polju. Zdaj zazvoni na delopust in na nedeljsko pripravo. Nodburga neha delati. Gospodar pa jo priganja, da se ima do kraja požeti. Nodburga pogleda kvišku in odgovori: „Ako sem prav storila, naj pokaže ta serp.“ Izpusti ga, in serp je v zraku obstal. Gospodar se prestraši, prosi jo odpuščanja, ter sklene, da do danem znamenju nikoger več ne bo silil na delo.

6. Na rotenburškem gradu se je v tem vse predruščilo. Grad je bil podert na več straneh. Grof je bil skoraj berač. Vsi so dejali, to je kazen, ker so tako ravnali z Nodburgo in vbogimi. Tudi grof je to izprevidel. Zato si je vse prizadejal, da je sveto deklo spet v grad dobil. Vsi so bili tega veseli, najbolj pa siromaki, ki so dobili svojo mater. Sreča in blagoslov sta je vernila v grad. Grof si je sopet opomogel. Nodburga pa je ostala ponižna dekla. Sklenila je l. 1313 stara 48 let. — Tako Bog časti dobre posle.

Zahvala za vslišano molitev.

Z Notranjskega mesca marca 1891.

Moj sin se je bil oparil hudo na desno nogo, da je terpel neizrečene bolečine. Zdravnik je rekel, da vtegnejo trajati tri do štiri tjedne. Ko vidim ljubega otroka v tolikanjem terpljenju, se obernem z drugimi otroci s priserčno prošnjo za olajšanje bolečin in hitro ozdravljenje z devetdnevniciami in obljubo razglašenja v „Cvetju“ k naši ljubi Gospé presvetega Serca, sv. Jožefu, sv. Antonu Padovanskemu in sv. Alojziju in že o prvi devetdnevnici so bolečine ponehale, da je mogel vbožček vsaj počivati. Potem se je kmalu na bolje obrnilo in ni ostalo hudih in slabih nasledkov, kaker smo se jih bali; sedaj je čeverst in zdrav. Čast in priserčna zahvala za to in vse druge prejete dobre presv. Serca Jezusovemu, Mariji in vsem ljubim svetnikom božjim.

I. K.

Od Sv. Ruperta v Slovenskih goricah, 1891.

Lani v začetku poletja sem se pri tesarskem delu po nesreči ranil na nogi. Iskal sem pomoči in zdravila na vse strani. Opravil sem devetdnevnicu, prvo, drugo, pa zastoj se mi je zdelo; ljudje so rekli, da bo imela ta bolezen žalostne nasledke. Lotil sem se opravljati tretjo devetdnevnicu v čast Jezusu, Mariji, sv. Jožefu, sv. Antonu in sv. Frančišku; obljubil sem dati za tri svete maše in tudi v „Cvetju“ naznaniti, če ozdravim. In hvala bodi ljubemu Bogu in vsem tem svetnikom, ki sem se jim priporočal, bolezen je minila, rana se je zacelila, konci tretjega meseca sem že mogel spet v cerkev in spet se lotiti svojega dela.

Fr. V., tretjerednik.

Priporočilo v molitev.

V pobožno molitev se priporočajo rajne tretjerednice v i p a v s k e : Ana (Klara) Šček, Frančiška (Barbara) Trošt, Marija (Ana) Habe, Frančiška (Brigita) Rušt; udje tretjega reda skupščine n a z a r s k e : Vajd Marija (s. Frančiška) iz Mozirja, Zlatinšek Marija (s. Terezija) iz Gornjegagrada, Gregorec Marija (s. Frančiška) iz Šmihela, Čuvan Ana (s. Marija) iz Luč, Vranjek Jera (s. Neža) iz Škal, Ribar Neža (s. Angela) iz Braslovč, Zagoršan Barbara (s. Ludovika) iz Rečice, Jelšnik Ana (s. Elizabeta) iz Gornjegagrada, Miklavžin Jozefa (s. Neža Asiška) iz Škal, Majer Marjeta (s. Elizabeta) iz Rečice, Drobež Barbara (s. Lucija) iz Št. Jurija pod Tabrom, Černe Marjeta (s. Klara) iz Št. Jurija pod Tabrom, Zabavnik France (br. Ant. Pad.) od Sv. Frančiška; iz g o r i š k e s k u p č i n e : Marija (Frančiška) Mavrič v Zapotoku, Katarina (Uršula) Mokrin v Solkanu, Marija (Magdalena) Simolič v Devinu, Amalija (M. Frančiška) Kraševac v Podgori, Katarina (Elizabeta) Perc v Opatjemselu; č e r n i s k e : Marija (Uršula) Faganelj; m e d a n s k e : Frančiška (Brigita) Cukijati v Medani; d r e ž n i š k e : Ana (Marija) Berginec; k e r š k e : vč. g. Mihael (o. Frančišek) Lazar, duhovnik in profesor v po-koju, Marija (s. Neža) Kerin, Urša (s. Marija) Ribič, Jože (br. Janez) Račić, Urša (s. Terezija) Reznik, Marija (s. Terezija) Žugič; g o r i a n s k e : Neža (Barba) Slivnik, Mina (Magdalena) Kapuz, Mina (Elizabeta) Zalohtar; l e š k e : Anton Plazota, Tere- zija Zupan; vsi rajni nenaznanjeni udje tretjega reda raznih slov. skupščin.

Dalje se priporočajo :

J. K. sebe, soproga in ljube otročiče za božji blagoslov, razsvetljenje duha in serca, stanovitnost v dobrem, poterpljenje v bridkostih in težavah ;

neki oče svojega sina, da bi vojaški stan srečno nadaljevati mogel in da bi se slabih navad od malopridnih tovarišev ne navzel ;

A. M., tretjerednica, za pomoč v dolgoletni bolezni, da bi mogla še kedaj sama v cerkev hoditi, in za poterpežljivost ;

neka druga tretjerednica, da bi mogla križe in težave voljno prenašati ;

J. P. da bi bil rešen dušnih in telesnih sovražnikov ter da bi mogel svoje življenje posvetiti vse v čast božjo in odvracanje greha, nevere, slabih zgledov in zapeljivosti ;

dva zakonska tretjerednika iz Sesterž, da bi mogla vse iz ljubezni do Boga prenašati in za dušno in telesno srečo ; neka tretjerednica tudi od tam, da bi mogla voljno prenašati dušne in telesne nadloge ;

neki mladenič za razsvetljenje pameti, da bi izvolil stan po božji volji ;

A. W., tretjerednica, za ljubo zdravje bratu in materi ali za polajšanje hudih bolečin in bratu za spreobrnjenje ;

K. O. za duha pravega obžalovanja grehov in ljubo zdravje ;

dve tretjerednici iz Notranjskega za dušno in telesno zdravje in napredek v kerščanski popolnosti ;

neka oseba iz Ljubljane ;

J. D. iz Idrije za ljubo zdravje, ker je na nekem potu padla in se močno poškodovala ;

neka oseba tudi od tam za ozdravljenje ;

neki mladenič priporoča svojega očeta, da bi bolj skerbel za svoje dušo, in sebe, da bi mu Bog dal dar modrosti, da bi izvolil pravi stan ;

neka bolna tretjerednica iz žalske fare za ljubo zdravje ;

neka druga priporoča svojega brata za srečno izpeljanje neke tožbe ;

neka žena svojega moža za razsvetljenje pameti in pravo spoznanje ;

neka tretjerednica za srečno zadnjo uro ;

neka žena za voljno poterpljenje v bridkostih ;

neka deklina, da bi spoznala svoj poklic ;

neki bolnik, ki je brez zavesti, za pravo spoznanje in srečno zadnjo uro ;

neka družina za zveličavni mir in pravo ljubezen do Boga in do bližnjega.

vselej — to je vendar nekaj drugega, kakor pa če pravim: «Dostikrat bo grešil tvoj brat» — do zdaj torej še ni!

S tem bi bilo najuno vprašanje samo na sebi, mislim, rešeno, ker nedoveršnega prihodnjika tudi Vi, upam, ne zamečete. «Délal bóm ob délavnikih, praznik bóm posvéčeval» — to je najberž tudi Vam dobro slovenski, tega ni treba še le meni zagovarjati.

Ali vendar se prav to ne dá opravičiti iz stare slovenščine, niti iz večine ostalih slavenskih jezikov! Le v poljščini in mali ruščini nahajamo poleg drugih načinov tudi bédę pisal, budu pisav; vsi drugi Slaveni napravljajo nedoveršni prihodnjik drugači in sicer, kakor Vam je znano, ne vedno in ne vsi enako. Odkod ta različnost in zmešnjava? Meni se zdi, da ni težko vgeniti, in ako prav vgoneva, bi vtegnila tudi najunemu vprašanju vziti nova luč. Jaz mislim tako: V svoji skupni domovini so imeli stari Slaveni še prvotni futurum, ki so ga pa začeli opuščati najberž že preden so se razselili v svoje poznejše dežele. Edini ostanek tega časa je participij byšę, byšąšteje *tò μέλλον*, ki se je ohranil v nekih staroslov. spominikih ruske recenzije. V naši slovenščini bi bil ta prvotni prihodnjik blizu tak-le (ob svojem času to se ve da ni bil v končnicah čisto tak): govorišem, govorišes, govoriše, govoriševa, govorišeta, govorišeta, govorišemo, govorišete, govorišesjo; pišášem, pišášes, pišáše, pišáševa itd., ali morebiti: pišesem, pišeses, pišeshe. Piti pa bi imeio: pišem, pišes, piše itd. Iz poslednjih primerov ni težko sklepati, kaj bi bil vtegnil biti vzrok, da se je prvotni futurum tako zgodaj opustil. — Ali brez nekakega načina za izraževanje tega časa Slovenci to se ve da niso mogli ostati. Pomagali so si za silo na razne načine, v stsl. z infinitivom in sedanjikom glagolov iměti, hotěti, načěti, vŭčěti, v novejših, zlasti severnoslavenskih jezikih tudi iti, jěti, stati in najnavadniše bądą; prim. *stsl.*: iměti imaši sukrovište na nebese *ѣхѣиς θησαντων εν ουρανῳ*, miněti načinatŭ *sie werden meinen*; *rus.*: ljubiti stanu *amabo*, imu dělat' agam budu dvigat' levabo; *p.*: mam pisac, pisac będę, będę pisal.

Tudi stari *fut. exact.* bi vtegnil biti le nadomestek za prvotni doveršni prihodnjik, torej vŭzělŭ bądetŭ za *vŭzęšetŭ, otŭpaly bądatŭ za otŭpadešatŭ ali *otŭpašatŭ. Pomagali so si pa tu lahko tudi z doveršnim sedanjikom, kar pri nedoveršnih glagolih ni šlo, dasi nahajamo v stari slov. tudi neke take primere.

Razno opisovanje prihodnjega časa je bilo brez dvojbe tudi mej našimi «novoslovenskimi» prednjiki nekedaj v navadi, kakor pričajo neketeri primeri z načěti, iměti, hotěti v friz. spom. in še pri Trubarju in Krelju. Ali določnosti izraževanja tako opisovanje ni bilo na korist. Zato se je sčasoma pozgubilo; sedanji način je premagal in spodrnil vse druge. In po pravici! Saj ni bilo nobenega pametnega vzroka drugači delati prihodnjik doveršnim, drugači nedoveršnim glagolom; če je bilo prav: «Ke-

der boš dodelal», zakaj ne bi bilo: «tedaj ne boš delal več»? Vsako drugo menj določno opisovanje se je torej opustilo.

Tako se godi tudi sedanjiku doveršenih glagolov ko namestniku doveršnega prihodnjika. Mikl. pravi: «dieses praes. steht (in abhängigen sätzen) dem conjunctiv des griech. aor. und dem lat. fut. exactum gegenüber.» Ali za fut. ex. ima stara slovenščina posebno sestavo, ki je ohranjena v naši slovenščini. V sintaksi (I. c.) imenuje Miklošič tudi v naši slovenščini doveršni prihodnjik v odvisnih stavkih: futurum exactum, dasi navaja zgled le iz hervaške kajkavščine: «kada budem opravil posle moje, budem spat išel». V glavnih res da mu je fut. simplex ne le «mi bote sanje razkladali», temuč tudi «boš vbil mladiga Verjankota». Ali pri nas pravijo: «Če ga boš vbil, ga boš vbil» in nihče ne čuti razločka v pomenu časa glavnega in odvisnega stavka. Vem, da pomeni nemški predprihodnjik in navadno tudi lat. fut. exactum djanje v prihodnosti pred nastopom drugega doveršeno, naš doveršni prihodnjik pa brez ozira vsako v prihodnosti doveršeno djanje, in zato menda Mikl. pozneje (Vg. Gr. III.) naši slovenščini in večini ostalih slav. jezikov fut. exact. popolnoma odreka. — Ali po sestavi je naše «vbil ga boš» gotovo to kar starosl. «ubilú jeho badeši», in da bi pri nas nikaker ne pomenilo tega, kar v stari slovenščini, jaz ne verjamem. Ako je fut. exactum tam, je fut. exactum tu. Kaj za to, če ga rabimo mi tudi v glavnih stavkih? Tudi latinščina rabi svojega tako: *Qui M. Antonium oppresserit, is bellum confecerit*, kedor bo Antonija poterl, ta bo vojsko dognal. Da latinščina ne rabi vedno fut. exact., kjer potrebujemo mi doveršnega prihodnjika, to vem. Latincu navadno zadostuje naznaniti prihodnost djanja, ne glede na to, ali se ima v dotičnem času veršiti ali doveršiti, mi pa ne moremo drugači, kaker da označimo djanje vsakega časa ali ko doveršeno ali ko nedoveršeno. Vender imenujemo doveršni prihodnjik futurum exactum, ali ga ne imenujemo, to je mislim zadosti očitno, da mu je sestava čisto staroslovenska; rabimo pa ga mi tudi v glavnih stavkih, ne ker naš nemščina sili, temuč ker ne vemo, zakaj bi ga ne smeli, ako ga misel tirja. Doveršni sedanjik ga včasih lahko nadomesti, ali, kaker smo videli, vselej ga ne more.

Novosti.

Duhovni pastir, znani homiletični mesečnik, bodi č. duhovščini vnovič priporočen. Naroča se v Kat. Bukvarni v Ljubljani. Velja 4 gl. na leto.

Slovenska kuharica Spisala Magdalena Pleiweis. Velja vezana 1 gl. 80. kr. v „Kat. Bukvarni“ v Ljubljani. Gospodinjam, kuharjem in kuharicam posebno priporočena!

Štiri poslednje reči. Spisal Karol Čigon, vikar v Temnici, P. Kostanjevica (via Sagrado) na Goriškem. Lepa knjižica se dobi od imenovanega vč. gospoda po pošti za 30 kr. Tudi se dobi tam še nekaj molitvenikov „8 krbi za dušo“ in „Življenje sv. Frančiška in III. red“ po 13 kr.

Flores medici oblati hominibus bonae voluntatis. Collegit et in lucem protulit P. Chrysodonus Major O. S. F. Facultate superiorum 1891 Labacum — Ljubljana — Laibach in Carniolia Austriae. Prostat in „*Libraria Catholica*“ 25 crucifer: v. a.